

**KOSOVO LOCAL
GOVERNMENT
INSTITUTE**

Analizë

Qeverisja Lokale në Raportin e
Komisionit Evropian për Kosovën

Prishtinë, Kosovë
2023

Norwegian Embassy

DEM
Dialogue for European Municipalities

Contents

Hyrje	3
Zgjedhjet	4
Qeverisja Lokale	4
Shoqëria Civile	4
Reforma e Administratës Publike	5
Menaxhimi Financiar dhe Shërbimet Publike	5
Barazia Gjinore dhe Integriteti	6

Hyrje

Raporti i Vendit për Kosovën 2023 shërben si pikë reference për institucionet e Bashkimit Evropian (BE) lidhur me vlerësimin e progresit të shtetit të Kosovës përgjatë rrugëtimit në BE. Në periudhën raportuese 2022 - 2023, fusha e qeverisjes lokale në Republikën e Kosovës është analizuar dhe vlerësuar në dimensione të ndryshme.

Në kontekstin e qeverisjes lokale, Raporti vëren dhe thekson pabarazinë ndërmjet komunave në performancën e tyre dhe ofrimin e shërbimeve. Në fushën e qeverisjes lokale, vazhdojnë të ekzistojnë dallime midis komunave në performancën dhe ofrimin e shërbimeve. Edhe pse buxheti total për vitin 2023 u rrit, subvencioni i përgjithshëm për komunat u shtua për 15% (100 milionë euro). Megjithatë, komunat e udhëhequra nga kryetarët e opozitës kanë shprehur shqetësime se fondet e investimeve kapitale të ministrive nuk iu ndahen gjithmonë sipas kriterëve objektive.

Sipas Raportit, Kosova ka nxjerr ligje për decentralizimin e një sërë kompetencave në fushën e shërbimeve sociale, mirëpo Projektligji për Financat e Pushtetit Lokal nuk është pjesë e planit legjislativ të vitit 2023 duke ngritur shqetësime për qëndrueshmërinë e financimit për shërbimet sociale.

Zbatimi i disa standardeve, parimeve dhe procedurave të specifikuar në Standardet Minimale për Konsultimet Publike vazhdoi të mbetet prapa. Konsultimet publike në përgjithësi kryhen në nivel qendror, me shkrim dhe mënyrë elektronike përmes platformës online, ndërsa nivelet lokale nuk i përdorin mjaftueshëm këta mekanizma të ofruara nga shoqëria civile.

Po ashtu, Raporti vendos theks të veçantë edhe tek përfshirja dhe pjesëmarrja e grave në nivel lokal, Pjesëmarrja e grave në të gjitha nivelet e qeverisjes lokale dhe vendimmarrja në institucione dhe parti politike është përmirësuar, por mbetet e ulët. Kosova duhet të zbatojë më tej Ligjin për Barazi Gjinore. Nevojiten masa afirmative për të siguruar përfaqësim të barabartë të grave dhe burrave në ekzekutivin lokal. Tri partitë politike (Vetëvendosje, PDK dhe LDK) kanë ndërmarrë masa për të rritur pjesëmarrjen e grave në partitë e tyre.

Sa i përket zgjedhjeve lokale, Kosova ka organizuar zgjedhjet e pjesshme lokale në katër komunat e veriut të Kosovës. Të planifikuara fillimisht për në dhjetor 2022 dhe më pas të shtyra për 23 prill 2023, këto zgjedhje të pjesshme për kryetar komune dhe komunale u mbajtën në përputhje me kornizën ligjore të Kosovës dhe u bënë përpjekje që ato të zhvillohen në mënyrë të qetë dhe të rregullt. Mirëpo, për shkak të pjesëmarrjes shumë të ulët (3.47% të votuesve), veçanërisht nga qytetarët serbë të Kosovës, këto zgjedhje nuk ofrojnë zgjidhje politike afatgjatë për këto komuna. Zgjedhjet e parakohshme lokale duhet të mbahen sa më shpejt në të katër komunat, të organizuara në mënyrë plotësisht gjithëpërfshirëse dhe me pjesëmarrjen e pakushtëzuar të serbëve të Kosovës.

Nuk pati zhvillime në fushën e integritetit dhe luftës kundër konflikteve të interesit. Kosova ka një kod të etikës për prokurimin publik, por nuk e monitoron respektimin e këtij kodi. Përpjekje të mëtejshme janë duke u zhvilluar si për sistemet e prokurimit ashtu edhe për mbikëqyrjen e auditimit të qeverisjes lokale. Gjithnjë e më shumë komunat po publikojnë kontratat e tyre të prokurimit.

Ligji i ri për Borxhin Publik dhe Garancitë Shtetërore, i përafuar me kuadrin ligjor të standardeve të BE-së dhe praktikat ndërkombëtare, u miratua në fund të vitit 2022, dhe aktet nënligjore do të rishikohen dhe miratohen deri në fund të vitit 2023. Sipas këtij ligji të ri, përkufizimi i borxhit publik do të përfshijë edhe

borxhin e emetuar në emër të komunave. Ligji rregullon huamarrjen e komunave (përfshirë fuqinë për të marrë hua), kërkesat e raportimit dhe kufijtë e borxhit.

Komunat në Kosovë kanë bërë progres në përfshirjen e vendbanimeve, banorët e të cilave kryesisht i përkasin komuniteteve të marginalizuara në planet e tyre zhvillimore urbane. Megjithatë, nevojitet më shumë vullnet politik për të rritur nivelin e investimeve dhe ndërtimin e infrastrukturës në këto vendbanime.

Zgjedhjet

- *Kosova ka bërë progres në reformën zgjedhore me miratimin e Ligjit për Financimin e Partive Politike dhe Ligjit për Zgjedhjet e Përgjithshme.*
- *Komisioni Qendror i Zgjedhjeve (KQZ) ka nevojë për burime financiare dhe njerëzore shtesë për të zbatuar kuadrin ligjor të ri përpara zgjedhjeve të ardhshme.*
- *Zgjedhjet e pjeshme lokale në katër komunat e veriut kanë qenë të organizuara në bazë të kornizës ligjore të Kosovës, por pjesëmarrja e ulët, veçanërisht e komunitetit serb, ka sjellë sfida në gjetjen e zgjidhjeve politike afatgjate.*

Qeverisja Lokale

- *Kosova ka përparuar në zbatimin e reformave të lidhura me BE-në, duke përfshirë miratimin e Programit Kombëtar për Integrimin në BE dhe vazhdimin e Planit të Veprimit të Reformës Evropiane (ERA) II.*
- *Dallime në performancën e komunave dhe ofrimin e shërbimeve vazhdojnë të ekzistojnë, ndërsa subvencionet për komuna janë rritur. Megjithatë, shqetësimet lidhur me ndarjen e fondeve për investime kapitale duhet adresuar.*
- *Miratimi i Ligjit mbi Sistemin e Menaxhimit të Performancës së Komunave është një hap i rëndësishëm për promovimin e konkurrencës dhe transparencës midis komunave, megjithatë, mbikëqyrja e organeve ligjvënëse mbetet sfida.*

Shoqëria Civile

- *Shoqëria civile ka përfshirje aktive në konsultimet publike, por nevojitet përpjekje për shtuar transparencën dhe përgjegjshmërinë e financimit publik për organizatat shoqërore.*
- *Këshilli për Bashkëpunim Qeveri-Shoqëri Civile nuk është takuar që nga viti 2022, dhe zbatimi i strategjisë për bashkëpunim nuk ka pasur zhvillime të rëndësishme.*
- *Konsultimet publike në përgjithësi kryhen në nivel qendror, me shkrim dhe mënyrë elektronike përmes platformës online, ndërsa nivelet lokale nuk i përdorin mjaftueshëm këto mekanizma të ofruara nga shoqëria civile.*

Reforma e Administratës Publike

- Në periudhën e raportimit, Kosova ka treguar një nivel të caktuar të përgatitjes dhe nuk ka bërë progres në reformën e administratës publike. Ligji për Zyrtarët Publikë dhe për pagat janë miratuar nga Kuvendi, duke përdorur procedurat e shpejta. Këto ligje janë dërguar për shqyrtim në Gjykatën Kushtetuese, e cila ka vlerësuar disa nene të Ligjit për Zyrtarët Publik si jo kushtetuese.
- Ligji i ndryshuar për Zyrtarët Publikë rrezikon të krijojë dhe të përkeqësojë hendeqet ekzistuese në kapacitetet administrative. Ka disa përparime në harmonizimin e ligjeve sektoriale me Ligjin për procedurat administrative të përgjithshme dhe në digjitalizimin e shërbimeve publike. Megjithatë, ritmi i përgjithshëm i reformave në administratën publike mbeti i pamjaftueshëm për të sjellë rezultate konkrete.
- Gjatë vitit të kaluar, Kosova ka konsoliduar kornizën strategjike për Reformën e Administratës Publike (RAP) duke miratuar një të re (Strategjia e RAP 2022-2027) dhe një plan veprimi për zbatimin e saj. Është miratuar raporti i monitorimit të vitit 2022 për zbatimin e RAP. Platforma e bazuar në internet për monitorimin e RAP është ndërtuar dhe testuar, por ende nuk funksionon në mënyrë efektive.
- Kosova ka shfaqur përgatitje në periudhën e raportimit, por progresi në reformën e administratës publike mbetet i pamjaftueshëm për të sjellë rezultate konkrete.
- Ligji për Zyrtarët Publikë dhe Ligji për Pagat janë miratuar, por disa dispozita janë vlerësuar si të pavlefshme nga Gjykata Kushtetuese.

Menaxhimi Financiar dhe Shërbimet Publike

- Ka një rritje në fondet për strehimoret, por mbështetja ende nuk është e mjaftueshme. Nevojitet një linjë buxhetore shumëvjeçare dhe financim nga komunat.
- Programi për uljen e barrës administrative është duke u zbatuar, por ka sfida në cilësinë dhe besueshmërinë e të dhënave në portalin e qeverisë elektronike.
- Nuk ka zhvillime të rëndësishme në luftën kundër konflikteve të interesit, dhe monitorimi i respektimit të kodit etik për prokurimin publik duhet përmirësuar. Komunat gjithnjë e më shumë po publikojnë kontratat.
- Ligji i ri për Borxhin Publik dhe Garancitë Shtetërore, i përafëruar me kuadrin ligjor të standardeve të BE-së dhe të praktikave ndërkombëtare, u miratua në fund të vitit 2022, dhe aktet nënligjore do të rishikohen dhe miratohen deri në fund të vitit 2023. Sipas këtij ligji të ri, përkufizimi i borxhit publik do të përfshijë edhe borxhin e emetuar në emër të komunave. Ligji rregullon huamarrjen e komunës (përfshirë fuqinë për të marrë hua), kërkesat e raportimit dhe kufijtë e borxhit.
- Zbatimi i Udhërrëfyesit të Energjisë i arritur më 21 qershor 2022 ndërmjet Kosovës dhe Serbisë në dialogun e lehtësuar nga BE-ja për të adresuar çështjet e faturimit të energjisë elektrike në katër komuna në veri të Kosovës ende nuk ka ecur përpara. Rreziqet fiskale në lidhje me faturimin dhe pagesën e faturave mbeten.
- Nuk ka pasur zhvillime në përgatitjen e Fondit Social Evropian. Për përfshirjen dhe mbrojtjen sociale. Komunat duhet të bëjnë përpjekje për të përmirësuar planifikimin dhe ofrimin e shërbimeve, mbledhjen e të dhënave dhe kujdesin e integruar.
- Projektligji për Financat e Pushtetit Lokal nuk është pjesë e planit legjislativ të vitit 2023, duke ngritur shqetësime për qëndrueshmërinë e financimit për shërbimet sociale.

Barazia Gjinore dhe Integriteti

- *Pjesëmarrja e grave është përmirësuar, por mbetet e ulët. Nevojitet zbatimi më i thellë i Ligjit për Barazi Gjinore dhe masat afirmative për përfaqësim të barabartë të grave në ekzekutivin lokal.*
- *Koordinimi me zyrtarët e barazisë gjinore në ministri dhe komuna është përmirësuar, edhe pse rolet dhe përgjegjësitë e tyre ende nuk janë bërë të harmonizuara. Ngritja e kapaciteteve për barazinë gjinore duhet të zgjerohet për të siguruar që të gjithë nëpunësit civilë përmbushin përgjegjësitë e tyre në këtë drejtim, veçanërisht ato në pozicione drejtuese.*
- *Raporti vlerëson progresin dhe identifikon sfidat përparuese që Kosova ka përpara, duke theksuar nevojën për përmirësime të mëtejshme në shumë fusha të qeverisjes lokale dhe zhvillimit të shoqërisë civile.*

**KOSOVO LOCAL
GOVERNMENT
INSTITUTE**

Kosovo Local Government Institute
Address: Str. Egnatia, E-9, FI-3, Nr. 17, 10000
Prishtinë, Republic of Kosovo
Tel: +383 (0) 38 522 000
Mobile: +383 (0) 44 253 835
E-mail: info@klgi-ks.com | web: www.klgi-ks.com